

SLOGOPIS

informativni časopis za razvojne teme | številka 28 | september 2018

GLOBALNO PROSTOVOLJSTVO

— (Globalno) prostovoljstvo v okviru razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči Slovenije

— Načela globalnega prostovoljstva in pomen globalnega učenja v globalnem prostovoljstvu

— Pobuda Prostovoljci EU za humanitarno pomoč, izkušnje organizacij in zgodbi s terena

— Razvoj prostovoljstva v Sloveniji

— Moč prostovoljstva za krepitev odprtih družb

2	Uvodnik
3	Novičke iz Slovenije in sveta
7	Globalno prostovoljstvo
7	Spodbujanje (globalnega) prostovoljstva v okviru mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči Republike Slovenije
8	Odgovorno globalno prostovoljstvo vs. volunturizem
10	Pomen globalnega učenja v globalnem prostovoljstvu
12	Pobuda Prostovoljci EU za humanitarno pomoč in aktivnosti v Sloveniji
14	»Pobuda Prostovoljci EU za humanitarno pomoč predstavlja dodano vrednost tako za organizacije pošiljateljice kot za prostovoljce«
16	Zgodbi s terena
18	Razvoj prostovoljstva v Sloveniji
19	Moč prostovoljstva v družbah dobrodošlice
20	Napovednik dogodkov

Slogopis

Časopis platforme SLOGA – Platforme nevladnih organizacij za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč

Izdaja

SLOGA – Platforma nevladnih organizacij za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč
Povšetova 37, 1000 Ljubljana
(sedež pisarne: Metelkova 6, 1000Ljubljana)
Telefon: 01 434 44 02
Elektronska pošta: info@sloga-platform.org
Spletna stran: www.sloga-platform.org

Odgovorna oseba

Albin Keuc, direktor

Urednica

Adriana Aralica
(adriana.aralica@sloga-platform.org)

Strokovna sodelavca

Marjan Huč
Patricija Vrtič

Lektoriranje

Špela Bešter

Fotografija na naslovnici

Service Civil International

Fotografije

Arhiv platforme SLOGA in ostalih nevladnih organizacij ter drugi viri

Oblikovanje in postavitev

MEDI-A-NORM d. o. o.

Tisk

R-tisk, Rihar Boštjan s. p.

Naklada

1.000 izvodov

Vse avtorske pravice pridržane.
Izdano septembra 2018.

EU Aid Volunteers
We Care, We Act

MEDNARODNO RAZVOJNO
SODELOVANJE SLOVENIJE
SLOVENIA'S DEVELOPMENT
COOPERATION

28. številka Slogopisa izdana v okviru projekta *More and Better EU Aid Volunteers*. Izdajo časopisa sofinancirata pobuda Prostovoljci EU za humanitarno pomoč (Evropska komisija) in Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije. Vsebinska odraža le poglede avtorjev in ne uradnih stališč financerjev.

UVODNIK

✍ GOSTUJOČE PERO

Spoštovane bralke, spoštovani bralci!

Prostovoljstvo je v mnogih družbah pojmovano pozitivno. Prepoznane koristi prostovoljstva za prostovoljce/ke vključujejo povezovanje z ljudmi, karierno napredovanje, veselje in izpolnitev življenja ter učenje novih veščin. Republika Slovenija v Strategiji razvoja nevladnih organizacij in prostovoljstva opredeljuje politike ter ukrepe za spodbujanje prostovoljstva. To zveni dobro. Vendar se zgodba nekoliko spremeni, če govorimo o globalnem prostovoljstvu oziroma o tem, kar nekateri avtorji ohlapno omenjajo kot volunturizem. V mednarodnem kontekstu sta zagotovo pomembna izziva odgovornosti in odzivnosti globalnih prostovoljskih organizacij ter prostovoljcev. Namreč odgovorni so svojim nacionalnim vladam in ne tujim vladam, na območjih katerih delujejo. Ko prostovoljec začne delovati v mednarodnem okolju, je treba upoštevati tudi vprašanje kulturnih vidikov. Prostovoljstvo bi bilo treba ocenjevati glede na vpliv tako na skupnost kot na posameznega prostovoljca. Nedvomno obstajajo primeri, ko globalni prostovoljci, usposobljeni za opravljanje določenih nalog, rešujejo življenja ali doprinejajo k dobiti skupnosti.

Obstaja pa tudi tveganje domnevno nenamernih negativnih učinkov mednarodnega prostovoljstva, ki lahko celo prevladajo nad pozitivnimi rezultati. Volunturizem lahko okrepi paternalizem, če gostiteljske skupnosti postanejo pasivni prejemniki in ne nosilci sprememb. Mnogi prostovoljci v tujini delajo na področjih, za katera niso usposobljeni. Nekako domnevajo, da lahko delo opravijo bolje kot domačini. Resnici na ljubo – tudi mnogi domačini iz razlogov, ki so očitno dediščina kolonialne miselnosti, domnevajo, da so tuji prostovoljci boljši od lastnih strokovnjakov. Na koncu učinek ni le odpustitev lokalnih strokovnjakov, temveč tudi zagotavljanje storitev slabše kakovosti.

Dovolite mi še nekaj besed o kolonialnem vplivu. V afriških državah je pogosto rečeno, da so imeli Evropejci ob prihodu v Afriko v desni roki pištolo, v levi pa Biblijo. Po besedah škofa Desmond Tutuja: *»In potem so rekli: »molimo«. Zaprli smo oči. Ko smo jih odprli, smo mi imeli Biblijo, oni pa so imeli zemljo.«* Še pomembnejši od izgubljene zemlje je izgubljena vera v lasten um. Prav zaradi tega prostovoljstvo za skupnosti, ki so bile kolonizirane, predstavlja velike izzive. Volunturizem lahko okrepi t. i. beli privilegij (*while privilege*) s prikazovanjem prejemnikov kot drugih, ki stalno potrebujejo pomoč, in prostovoljcev kot rešiteljev. Presenetljivo je, kako lahko posameznik, ki je prekinil izobraževanje in ki v življenju še ni ničesar dosegel, naenkrat postane rešitelj. Kratkoročni volunturizem lahko resnično odtuji lokalne oblasti, ki si prizadevajo dolgoročno zagotavljati storitve. Kratenje moči agentov sprememb v skupnostih ne more pozitivno prispevati k trajnostnemu razvoju gostiteljskih skupnosti.

Potrebno je omeniti, da večina globalnih prostovoljcev (zlasti Evropejcev, ki se odpravijo na globalni jug), pa tudi gostiteljske skupnosti »kupijo« idejo o gradnji šol, pošiljanju učiteljev in učbenikov kot eno najbolj plemenitih prostovoljskih dejanj. Obstaja nesporna domneva, da je izobraževanje po vzoru zahoda norma in kot tako splošno veljavno ter univerzalno uporabno. Vendar je izobraževanje projekcija ideologij. Te ideologije številnim skupnostim na globalnem jugu niso dobro služile. Verjetno je nesporno uporabo teh ideologij možno povezati s težavami, s katerimi se soočajo nekatere skupnosti na globalnem jugu, ki potrebujejo pomoč. Torej, medtem ko sta prostovoljstvo in globalno prostovoljstvo lahko v določenih situacijah ključnega pomena, se je treba vedno zavedati, da samo dobri nameni ne zadoščajo.

Želim vam prijetno branje!

Max Zimani

*direktor Zavoda Global in socialno-podjetniške restavracije Skuhne ter
podpredsednik Sveta platforme SLOGA*

Nevladniki od nove vlade pričakujejo sodelovanje s civilno družbo

Predstavniki nevladnih organizacij (NVO) poudarjajo, da od nove vlade pričakujejo sodelovanje s civilno družbo. Prejšnja vlada je namreč kar 60 % predpisov sprejela brez upoštevanja Resolucije o normativni dejavnosti, ki pri pripravi predpisov predvideva 30-dnevno javno razpravo. Novo vlado pozivajo, naj civilnodružbene organizacije prepozna kot ustrezne sogovornike že v prvih fazah sprejemanja zakonov.

»Zbrane organizacije se želimo skupaj pozicionirati kot pomemben sogovornik z vlado, kot nujen deležnik pri oblikovanju zakonodaje in odločno zavrniti že samo misel na podtikanja, da nas zanima karkoli drugega kot vsebina. Verjamemo, da s svojim delovanjem in bojem z mlino na veter dnevno dokazujemo, da z vsem svojim znanjem, povezavami, ugledom ter sredstvi želimo le sooblikovati politike, ki bodo koristile sleherniku. Od poslank in poslancev ter bodoče vlade pričakujemo, da bodo vsebine, ki jih predlagamo, vključili tudi v samo koalicijsko pogodbo. Namesto, da koalicijski partnerji posameznikom iščejo in izumljajo funkcije, kot se trenutno dogaja, želimo, da bi v resnici oblikovanje koalicije ter politike na splošno potekalo na temeljih vsebine, ne pa trgovanja z močjo. Namesto ministrstev bi torej morali iskati ministre,« so pojasnili.

Bruselj zagovarja povezavo razvojne pomoči z migracijami, NVO pa se bojijo odmika proračunskih načrtov od boja proti revščini

Evropska unija (EU) je pomemben akter v svetu razvojne pomoči. Glede na skupna sredstva EU in njenih držav članic za razvojno pomoč je EU največja donatorica razvojne pomoči na svetu – v višini 75,5 milijard evrov leta 2016. Institucije EU so četrti največji donator pomoči – za Združenimi državami Amerike, Nemčijo in Združenim kraljestvom. V okviru predloga za naslednji dolgoročni proračun EU (za ob-

dobje med letoma 2021 in 2027) Komisija načrtuje združitev 12 obstoječih finančnih tokov v en instrument sosedstva, razvoja ter mednarodnega sodelovanja, vreden 89,2 milijard evrov. Sredstva bodo močno usmerjena na regije izvornih ali tranzitnih držav za migrante, ki se odpravijo v Evropo. Podsaharski Afriki bo na primer dodeljenih 32 milijard evrov, Aziji in Pacifiku pa le 10 milijard evrov.

Komisija v svojem predlogu pravi, da bo 10 odstotkov novega instrumenta namenjenih »naslavljanju temeljnih vzrokov nezakonitih migracij in prisilne razselitve ter podpiranju upravljanja migracij«. Mimica je dejal, da je razumevanje naslavljanja migracij kot nezdružljivega z razvojnim delovanjem napačno. Migracijsko in razvojno agendo povezuje prav izkoreninjanje revščine. »V EU prevladuje razumevanje, da je najboljši način za naslavljanje migracijske agende zunaj Evrope ... reševanje temeljnih vzrokov za migracije z razvojnimi orodji,« je dejal komisar in ob tem prepoznal revščino kot glavni vzrok migracij.

Toda razvojne NVO pravijo, da se pomoči ne sme namenjati omejevanju obzorij ljudi, saj to ni njen namen. Civilnodružbene organizacije so prav tako zaskrbljene, da osredotočenost na migracije pomoč preusmerja iz regij, ki jo nujno potrebujejo. Kritiki poudarjajo tudi, da kljub zagotovitvi Komisije o namenu razvojne politike sedanji predlog proračuna EU izkoreninjenja revščine ne navaja med svojimi cilji. Za številne NVO je ključna skrb, kaj se bo zgodilo z razvojno pomočjo, če bo nova Komisija, ki bo imenovana prihodnje leto, bolj evroskeptično usmerjena. Zato si prizadevajo obdržati prednostne naloge, kot so enakost spolov, izkoreninjenje revščine in cilji trajnostnega razvoja, v pravnem besedilu proračuna EU. *Vir: Politico*

Pridružite se aktivnostim ob tretji obletnici sprejetja globalnih ciljev

Svetovni voditelji so 25. septembra 2015 sprejeli cilje trajnostnega razvoja: 17 ciljev, ki opredeljujejo univerzalni poziv k ukrepanju, da odpravimo revščino, zaščitimo planet in zagotovimo, da bodo vsi ljudje do

leta 2030 uživali mir ter blaginjo. Organizatorji pobude #Act4SDGs organizacije in posamezniki po vsem svetu pozivajo, da se združimo ob svetovnem dnevu, sprejmemo konkretne ukrepe in razširimo svoje dejavnosti. Letos dogodek sovpada z otvoritvenim dnevom razprave na visoki ravni 73. zasedanja Generalne skupščine Organizacije združenih narodov (OZN).

Svetovni dan je trenutek za praznovanje ukrepov, ki jih je treba sprejeti povsod, da bi nas približali globalnim ciljem za boljši svet. Prav tako je dan, ko se na tisoče institucij, organizacij in državljanov mobilizira, da sprejmejo konkretne ukrepe, s čimer ponovno potrjujejo skupne globalne zaveze za doseganje Agende 2030 za trajnostni razvoj.

Raziskovanje novih poti politik – poročilo o trajnostnem razvoju za leto 2018

Ključno sporočilo poročila o trajnostnem razvoju za leto 2018 je, da svet zaostaja pri doseganju trajnostnega razvoja; potrebne so temeljite spremembe politik za spodbujanje preobrazbenega potenciala ciljev trajnostnega razvoja. Poročilo o trajnostnem razvoju je najbolj celovita neodvisna ocena izvajanja Agende 2030 za trajnostni razvoj. Poročilo je bilo izdano ob pričetku Političnega foruma Združenih narodov (ZN) na visoki ravni v New Yorku, pripravila ga je globalna koalicija civilnodružbenih organizacij in sindikatov.

Poročilo trdi, da so države članice OZN ob sprejemu Agende 2030 z naslovom »Preobrazba našega sveta« naznanile, da bi morala nova agenda sprožiti temeljne spremembe v politiki in družbi. Vendar tri leta po njenem sprejemu večini vlad ni uspelo spremeniti vizije Agende 2030 v dejanske politike. Nasprotno, v številnih državah se politike razvijajo v nasprotno smer in resno spodkopavajo duh ter cilje Agende 2030. Poročilo poudarja, da potrebujemo skladnejše fiskalne in regulativne politike ter celovit pristop k trajnosti. Vlade bi morale spodbujati politike, ki so resnično skladne s trajnostnim razvojem, človekovimi pravicami in enakostjo spolov. Izvajanje Agende 2030 in ciljev trajnostnega razvoja se ne

sme skrivati v nišah okoljskih ter razvojnih politik, temveč jo morajo vsi vodje držav opredeliti kot ključno prednostno nalogo. Nacionalne strategije za trajnostni razvoj ne bi smele biti obravnavane kot ene med mnogimi, ampak predstavljajo temeljni okvir za vse politike.

Poročilo so pripravili *Arab NGO Network for Development* (ANND), *Center for Economic and Social Rights* (CESR), *Development Alternatives with Women for a New Era* (DAWN), *Global Policy Forum* (GPF), *Public Services International* (PSI), *Social Watch*, *Society for International Development* (SID) in *Third World Network* (TWN) ob podpori *Friedrich Ebert Stiftung*.

Financiranje za razvoj: napredek in obeti v letu 2018

Poročilo Medagencijske projektne skupine o financiranju za razvoj za leto 2018 ugotavlja, da se je večina vrst razvojnih finančnih tokov leta 2017 okrepila in da je bil dosežen napredek na vseh področjih ukrepov Akcijske agende iz Adis Abebe. Ta napredek je bil podprt z rastjo svetovnega gospodarstva, vendar poročilo opozarja, da bi lahko tveganja ovirala napredek pri razvoju, strukturne ovire pa še naprej ogrožajo obete trajnostnega razvoja.

Poročilo za leto 2018 ponuja nabor predlogov politik, ki bi, če bi bili izvedeni, svet postavili na pot trajnostne rasti in razvoja. Preučuje tudi izzive financiranja ciljev trajnostnega razvoja s ciljem prispevka k oceni napredka pri zagotavljanju sredstev za uresničevanje ciljev na področju vode in sanitarij, cenovno dostopne ter čiste energije, trajnostnih mest in skupnosti, trajnostne proizvodnje ter porabe in kopenskih ekosistemov.

Poročilo za leto 2018 je druga vsebinska ocena napredka pri izvajanju rezultatov agende financiranja za razvoj in pri sredstvih za uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja od sprejetja Agende za trajnostni razvoj do leta 2030 ter Akcijske agende iz Adis Abebe. Projektno skupino, ki jo vodi Oddelek Združenih narodov (ZN) za gospodarske in socialne zadeve (UN DESA), združuje predstavnike skoraj 60 agencij ter mednarodnih institucij, vključno s Skupino Svetovne banke, Mednarodnim denarnim skladom in Svetovno trgovinsko organizacijo ter agencijami Združenih narodov (med njimi tudi Konfe-

renco ZN za trgovino in razvoj – UNCTAD in Programom ZN za razvoj – UNDP).

Skupne vrednote EU spet spodkopava ekstremistična, nacionalistična in razdvajalna retorika

23. avgusta v Evropi obeležujemo dan spomina na žrtve vseh totalitarnih in avtoritarnih režimov. Spominjamo se žrtev teh režimov in ponovno opozarjamo na zavračanje ideologij, na katerih so temeljili ti režimi. »Naša dolžnost je, da se spominjamo imen milijonov preganjanih oseb in ohranimo spomin nanje. Zlasti ker danes, 79 let pozneje, naše skupne vrednote, kot so človekovo dostojanstvo, temeljne pravice, pravna država in demokracija, spet spodkopava ekstremistična, nacionalistična in razdvajalna retorika. Če spomin na pretekle zločine ohranimo in ga prenesemo na naslednjo generacijo Evropejcev, bomo mogoče lahko preprečili, da bi se ponovili, zato opozarjamo na pomen zaščite človekovih pravic vsakega Evropejca. Še naprej moramo pripovedovati o teh preteklih dogodkih, zato da v prihodnosti ne bomo naredili istih napak,« sta v skupni izjavi povedala prvi podpredsednik Evropske komisije Frans Timmermans in komisarka Věra Jourova.

Vir: *Evropska komisija*

ECRI v letnem poročilu opozarja na porast ksenofobičnega populizma in sovražnega govora v Evropi

Evropska komisija za boj proti rasizmu in nestrpnosti (ECRI) pri Svetu Evrope je junija objavila letno poročilo, ki obravnava trende, ki se v Evropi pojavljajo v zvezi z rasizmom, ksenofobijo, antisemitizmom in nestrpnostjo. V novem poročilu ECRI svari pred porastom ksenofobije, populizma in sovražnega govora v Evropi.

ECRI v letnem poročilu opozarja, da sta bila v letu 2017 ob visoki stopnji migracij in izzivov integracij, verskemu ekstremizmu, terorističnih napadih in slabi družbeno-ekonomski klimi zaradi varčevalnih ukrepov po vsej Evropi še naprej v porastu ksenofobični populizem in sovražni govor.

Priročnik za pedagoge o ciljih trajnostnega razvoja in migracijah

Pod mentorstvom prof. dr. Maje Bučar s Fakultete za družbene vede Univerze v Ljubljani in Adriane Aralica s platforme SLOGA sta potekala projekta »Globalni cilji za lokalni trajnostni razvoj« (2018) ter »Globalno za lokalno – lokalno za globalno« (2017), v okviru katerih sta interdisciplinarni skupini študentov Fakultete za družbene vede, Pedagoške fakultete in Naravoslovnotehniške fakultete Univerze v Ljubljani pripravili priročnik za pedagoge o ciljih trajnostnega razvoja in migracijah. Projekta »Globalno za lokalno – lokalno za globalno« in »Globalni cilji za lokalni trajnostni razvoj« sta bila izbrana za financiranje na razpisu Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije z naslovom Projektno delo z negospodarskim in neprofitnim sektorjem – Študentski inovativni projekti za družbeno korist 2016–2018 (projekta sta sofinancirala Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije ter EU iz Evropskega socialnega sklada). Projekta naslavljata krepitev odprte, trajnostne družbe in enakih možnosti, ki predstavlja pogoj za uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja v lokalnem okolju. Poleg povezovanja študentov z nepridobitnim sektorjem in krepitve njihovih kompetenc je bil cilj projektov lokalizacija ciljev trajnostnega razvoja. Za uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja jih je potrebno z globalne ravni prenesti na lokalno raven, saj bodo prav spremembe v lokalnem okolju z aktivno participacijo lokalne skupnosti vplivale na ozaveščenost in spremembe na globalni ravni. S projektoma smo osnovnošolcem približali cilje trajnostnega razvoja skozi prizmo migracij, pedagogom pa ponudili priročnik za obravnavo teh vsebin pri pouku.

Svetovni humanitarni dan 2018: »Nisem tarča!«

19. avgusta obeležujemo svetovni humanitarni dan v spomin na vse žrtve, ki so preminule med opravljanjem humanitarnih dejavnosti, in opozarjamo na delo vseh humanitarnih delavcev po svetu, ki so običajno izpostavljeni najzahtevnejšim pogojem, ko gre za reševanje življenj ter lajšanje trplje-

nja žrtev oboroženih spopadov in naravnih nesreč.

Konflikti so prisilili rekordno število ljudi, da so zapustili svoje domove. Tisti, ki ostajajo, se v mestih in na podeželju borijo, da bi našli hrano, vodo ter varno zatočišče. Pomoč jim nudijo humanitarni in zdravstveni delavci, ki pa so pri tem izpostavljeni različnim nevarnostim.

Številni splošni ali ciljno usmerjeni napadi pogosto zahtevajo življenja humanitarnih delavcev, kljub temu da imajo vse strani v spopadih v skladu z mednarodnim humanitarnim pravom dolžnost, da zagotovijo varnost humanitarnim delavcem in omogočijo neoviran ter trajen humanitarni dostop, tako da lahko pomoč doseže vse ljudi v stiski. Svetovni humanitarni dan je priložnost za ozaveščanje o pomenu zaščite in varnosti tistih, ki svoja življenja izpostavljajo v humanitarnih krizah po svetu. To je tudi namen kampanje OZN z naslovom: Nisem tarča (#NotATarget).

Slovenija poudarja pomen mednarodnega humanitarne prava, humanitarnih načel in splošnih načel dobrega humanitarne donatorstva. Prizadevanja Slovenije so usmerjena v zagotavljanje pomoči državam in ljudem v jedru humanitarnih kriz – Sirija, Irak ter druge države Bližnjega vzhoda, Podsaharska Afrika, kakor tudi nudenje pomoči državam, ki se soočajo z velikim pritokom beguncev. Načrtovana sredstva usmerja dolgoročno, stabilno in predvidljivo, praviloma v dlje časa trajajoče krize. Slovenija pomoč usmerja preko mednarodnih organizacij, predvsem iz sistema Združenih narodov, in preko Mednarodnega odbora Rdečega križa ter Mednarodnega združenja Rdečega križa in Rdečega polmeseca.

Vir: Ministrstvo za zunanje zadeve

Resolucija EP o smernicah za države članice EU, s katerimi bi preprečili kriminalizacijo humanitarne pomoči

Evropski parlament je 5. julija na plenarnem zasedanju v Strasbourgu sprejel Resolucijo o smernicah za države članice EU, s katerimi bi preprečili kriminalizacijo humanitarne pomoči. Parlament obžaluje, da je zelo malo držav članic preneslo izvetje za nudenje humanitarne pomoči, določeno v Direktivi o

pomoči, in ugotavlja, da bi bilo treba izvetje uporabljati kot oviro za kazenski pregon, da bi preprečili pregon posameznikov ter civilnodružbenih organizacij, ki nudijo humanitarne pomoč migrantom.

Države članice poziva, naj prenesejo izvetje za nudenje humanitarne pomoči, določeno v Direktivi o pomoči, in vzpostavijo ustrezne sisteme za spremljanje izvrševanja ter učinkovite uporabe svežnja o preprečevanju nudenja pomoči, tako da zbirajo in letno beležijo število oseb, aretiranih zaradi nudenja pomoči na meji ter v notranjosti, število začetih sodnih postopkov, število obsodb, podatke o tem, kako so kazni določene, in razloge za opustitev preiskave. Na Komisijo pa apelira, naj sprejme smernice za države članice in določi, katere oblike pomoči ne bi smele biti kriminalizirane, da se zagotovita jasnost ter enotnost pri izvajanju obstoječega pravnega reda, in poudarja, da bodo jasna merila zagotovila večjo skladnost kazenskopravne obravnave pomoči v državah članicah ter omejila neupravičeno kriminalizacijo.

Vir: Evropski parlament

Države Sahela ogroža najhujša lakota v zadnjih petih letih

Evropska komisija je napovedala 191,3 milijona evrov humanitarne pomoči državam Sahela, ki jih pretresata najhujše pomanjkanje hrane v zadnjih petih letih in trajna negotovost. Pomoč bo namenjena hrani za več kot 1,1 milijona ljudi in oskrbi več kot 650.000 resno podhranjenih otrok v Burkini Fasu, Kamerunu, Maliju, Mavretaniji, Nigru, Nigeriji, Senegalu ter Čadu.

Območje afriškega Sahela se spopada z najhujšo lakoto v zadnjih letih. Skoraj šest milijonov ljudi v Burkini Fasu, Čadu, Maliju, Mavretaniji, Nigru in Senegalu s težavo zadosti dnevnim potrebam po hrani. Podhranjenost ogroža 1,6 milijona otrok, so sporočili ZN. Raven akutne podhranjenosti se je v omenjenih šestih državah od lani povečala za polovico. Kriza je posledica majhne količine padavin v lanskem letu, zaradi česar primanjkuje vode, manjša sta bila pridelek in paša, manj je živine.

Sredstva EU bodo podprla tudi ukrepe za izboljšanje odpornosti prebivalstva proti naravnim nesrečam ter zmanjševanje povezanih tveganj.

Vir: Evropska komisija

Skrbniški sklad EU za Afriko odobril 90,5 milijona evrov nove pomoči

Skrbniški sklad EU za Afriko je odobril 90,5 milijona evrov nove pomoči za okrepitev upravljanja meja in zaščito migrantov v Severni Afriki. Trije novi programi za Maroko, Tunizijo in Libijo bodo okrepili podporo EU za begunce ter ranljive migrante in partnerskim državam omogočili boljše upravljanje meja. Skrbniški sklad EU za Afriko je bil ustanovljen leta 2015 za odpravljanje glavnih vzrokov nezakonitih migracij in prisilnega razseljevanja.

Vir: Evropska komisija

Ustanova ITF postala specializirana agencija za humanitarne projekte EU

Evropska komisija je slovenski Ustanovi za krepitev človekove varnosti (ITF) podelila naziv specializirane agencije držav članic EU. ITF je s tem postala prva takšna ustanova iz Slovenije in novejših držav članic EU, ki se lahko pohvali s tem nazivom. Status ustanovi odpira široke možnosti za izvajanje humanitarnih projektov EU. ITF bo zaradi hitrejših in poenostavljenih postopkov sedaj med prvimi, ki lahko nudijo evropsko pomoč. Ob naravnih in drugih nesrečah ter humanitarnih katastrofah pa je prav hitra pomoč za prizadete izrednega pomena.

Evropska komisija nudi humanitarne pomoči v imenu EU po celem svetu: od leta 1992 je izvedla programe v več kot 110 državah. Glavna področja delovanja Evropske komisije so v kriznih žariščih po svetu, kot so Sirija, Južni Sudan, Jemen in Ukrajina. V večini teh držav so velik problem tudi mine, eksplozivni ostanki vojne in oskrba žrtev min, kjer bo svoje dejavnosti pokonfliktne obnove v imenu EU lahko izvajal tudi ITF.

Vir: Evropska komisija

Evropska sredstva za ranljive skupine na Filipinih

Evropska komisija bo Filipinom za pomoč ranljivim skupnostim, ki živijo v pokrajini Mindanao, namenila dva milijona evrov. Zaradi konfliktov v tej provinci je svoje domove moralo zapustiti več sto tisoč ljudi, ki jim

bodo humanitarna sredstva EU zagotovila pomoči v hrani, vodi, higieni in pri izobraževanju ter zaščititi otrok pred nasiljem v izrednih razmerah. Po zadnjih podatkih pomoč potrebuje vsaj 500.000 ljudi, med katerimi je več kot 270.000 razseljenih in 100.000 otrok, ki so morali prekiniti izobraževanje.

Vir: *Evropska komisija*

Kriza biotske raznovrstnosti lahko pripelje do velikih izgub hrane

Izguba habitata je ključni dejavnik izumrtja biotske raznovrstnosti. Nove raziskave so pokazale, da lahko kriza biotske raznovrstnosti pripelje do velikih izgub hrane. Vsak dan je potrebno nahraniti približno 386.000 novih ust, v istih 24 urah pa znanstveniki ocenjujejo, da izumre med eno in stotimi vrstami.

Nova raziskava, objavljena v *Nature Sustainability*, je pokazala, da lahko izgublamo veliko hrane. Za ustrezno izkoriščanje naravnega prostora bi morali ponovno premisliti načine kmetovanja in ohranjanja narave. Študija je pokazala, da bi povečanje zmerne in tropske gozdne pokritosti za 30 do 40 odstotkov pripomoglo k boju proti podnebnim spremembam ter tako zmanjšalo kmetijske izgube zaradi skrajnih vremenskih razmer. Biotska raznovrstnost je pomemben del Agende 2030 in 15. cilja trajnostnega razvoja.

Ekološki dolg že po rekordnih 240 dneh

V rekordnih 240 dnevih smo potrošili količino ogljika, vode, hrane, vlaken, lesa in drugih naravnih virov za vse leto. Za nadaljevanje zdajšnjega načina življenja bi potrebovali regeneracijsko sposobnost 1,7 Zemlje, ki je seveda nimamo, je izračunala raziskovalna organizacija *Global Footprint Network*, ki beleži ekološki dolg človeške civilizacije. Posledice prekoračitve so že jasne: najbolj očitni sta izguba habitatov in vrst ter kopičenje ogljika v ozračju.

Slovenija je porabila toliko, kolikor bi smela, že 12. maja, kar pomeni, da živimo visoko nad svojimi zmožnostmi. Če bi vsi Zemljani imeli tako veliko potrebo po naravnih virih kot

mi, bi potrebovali kar 2,75 planeta. Pri nas glavni problem ni sekanje gozdov ali onesnaževanje zraka, ampak raba energije – od goriva do elektrike in našega zapravljanja –, ki krepko presega svetovno povprečje.

Sodišče sprejelo podnebno tožbo družin

Maja letos so družine s Portugalske, Nemčije, Francije, Italije, Romunije, Kenije in Fidžija ter švedska laponska mladinska organizacija zaradi nezadostnosti podnebnih ciljev do leta 2030 proti Evropskemu parlamentu in Svetu vložile tožbo. V tožbi trdijo, da so jim zaradi nezadostnih podnebnih ciljev kratene človekove pravice. Sodišče EU je tožbo sprejelo in jo objavilo v Uradnem listu EU. To je pomemben prvi korak v primeru te tožbe, ki je znana tudi kot *People's Climate Case*. Podnebno tožbo družin podpira široka paleta NVO, znanstvenikov in državljanov, ki verjamejo, da EU lahko ter mora zvišati svoje podnebne cilje.

Poročilo Evropskega parlamenta o podnebni diplomaciji

Evropski parlament je v začetku julija sprejel poročilo o podnebni diplomaciji EU in poudaril, da je EU odgovorna za vodstvo na področju podnebnih ukrepov ter preprečevanja konfliktov. Novo poročilo poudarja potrebo po krepitvi diplomatskih zmogljivosti EU, da bi na svetovni ravni spodbudila podnebne ukrepe, podprla izvajanje pariškega sporazuma in preprečila konflikte v povezavi s podnebnimi spremembami.

Vir: *Evropski parlament*

Ministrstvo za znanje zadeve sprejema pravilnik za dodelitev statusa NVO v javnem interesu

Ministrstvo za znanje zadeve je 17. 7. 2018 poslalo v javno obravnavo »Pravilnik o določitvi kriterijev za izkazovanje pomembnejših dosežkov delovanja NVO za podelitev statusa NVO v javnem interesu na področju mednarodnih odnosov, zunanjih zadev, mednarodnega razvojnega sodelo-

vanja in humanitarne pomoči«. SLOGA je v sodelovanju s številnimi NVO pripravila in posredovala usklajene predloge NVO.

Slovenska karitas s humanitarnima akcijama za Afriko

Slovenska karitas je 28. avgusta 2018 organizirala tiskovno konferenco, na kateri je predstavila dobrodelni akciji »Za srce Afrike« in »Z delom do dostojnega življenja«, s katerima podpira številne razvojne ter humanitarne dejavnosti v Afriki. Ker je Slovenska karitas pomemben partner pri izvajanju mednarodnega razvojnega sodelovanja Republike Slovenije, je na tiskovni konferenci poleg predstavnikov Slovenske karitas sodelovala tudi predstavnica Sektorja za razvojno sodelovanje in humanitarne pomoči Ministrstva za zunanje zadeve.

V tednu vode ADRA Slovenija izvajala delavnice globalnega učenja

Humanitarno društvo ADRA Slovenija je v tednu vode, ki je potekal med 26. in 31. avgustom, izvedlo delavnice globalnega učenja na temo čiste pitne vode in njenega pomanjkanja ter ustreznih sanitarij. Delavnice, ki so del projekta Trajnostno. Lokalno. Globalno., so potekale v luči uresničevanja šestega cilja trajnostnega razvoja. Niza delavnic, ki so potekale na Ptujju in v Duplexu, se je udeležilo več kot 60 otrok ter mladostnikov.

Globalno gibanje za podnebno pravičnost zahteva ukrepe

Podjetja s fosilnimi gorivi, kot sta Exxon-Mobil in Shell, so že pred desetletji vedela, da ima uporaba fosilnih goriv katastrofalne vplive na podnebje, kar škoduje ljudem ter planetu, pa so se kljub temu odločili, da to skrivajo in spodkopljejo znanost in dejstva. *Greenpeace* poziva, da se pridružite globalnemu gibanju za podporo skupnosti, ki si prizadeva za podnebno pravičnost s pomočjo prava.

Spodbujanje (globalnega) prostovoljstva v okviru mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči Republike Slovenije

Prostovoljstvo je konkreten in viden izraz solidarnosti, ki omogoča posameznikom, da posvetijo svoje znanje, veščine, izkušnje in čas delovanju v prid sočloveku, ne da bi pri tem pričakovali kakršnokoli plačilo. Prostovoljstvo hkrati prispeva h krepitvi zmožnosti mednarodne skupnosti, da se še bolj učinkovito odziva na globalne razvojne izzive sodobnega sveta in humanitarne krize ter pomaga krepiti zmogljivosti in odpornost ranljivih ali z naravnimi in drugimi nesrečami prizadetih skupnosti.

Na Ministrstvu za zunanje zadeve prostovoljstvo povezujemo s podobnimi vrednotami, na katerih temeljijo naše dejavnosti na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči. Prostovoljstvo vidimo kot pomembno komponento solidarnosti, ki jo želimo spodbujati na vseh ravneh, tako v lokalnem kot mednarodnem okolju. Slovenija kot odgovorna in dejavna članica mednarodne skupnosti sooblikuje politike ter ukrepe za reševanje globalnih razvojnih izzivov. Skupaj s partnerji prispeva k spoštovanju človekovega dostojanstva ter k izgradnji trajnostne, pravične, vključujoče, varne in uspešne prihodnosti za vse.

Ponosni smo, da v Sloveniji večina strukture sil zaščite in reševanja na nacionalni ravni temelji prav na prostovoljcih, povezanih v močna združenja, ki z dolgo tradicijo negujejo visoko, skoraj profesionalno, raven znanja, veščin in dragocenih izkušenj. Znanje in dobre prakse slovenski strokovnjaki prenašajo tudi v druge države. V letu 2015 je tako Ministrstvo za zunanje zadeve na primer financiralo projekt prenosa slovenskih dobrih praks pri vzpostavitvi učinkovitega in trajnostnega modela prostovoljnih reševalnih služb v Srbiji.

Z namenom spodbujanja prostovoljstva v okviru mednarodnih organizacij je septem-

bra 2010 Ministrstvo za zunanje zadeve sklenilo sporazum s Prostovoljci Združenih narodov (*UN Volunteers*), ki omogoča napotitev prostovoljcev na predstavništva Združenih narodov in drugih organizacij v državah v razvoju. Ministrstvo za zunanje zadeve je financiralo dvoletni program, v okviru katerega sta slovenski prostovoljki na Zelenortske otokih delali v skupni pisarni Programa ZN za razvoj (UNDP), Sklada ZN za prebivalstvo (UNFPA) in Sklada ZN za otroke (UNICEF).

Z institucionalno ureditvijo vključevanja prostovoljstva v dejavnosti mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči v okviru Evropske unije smo se srečali leta 2013 ob oblikovanju pobude Evropske komisije *Evropska prostovoljska enota za humanitarne pomoči (EU Aid Volunteers)*, ko smo slovenska stališča oblikovali v tesnem sodelovanju z nevladnimi organizacijami. Takrat smo v okviru Slovenskih razvojnih dni v ta namen pripravili razpravo o globalnem prostovoljstvu in humanitarni pomoči. V času predstavitve pobude je v pilotnem projektu kot del konzorcija sodelovala tudi SLOGA, platforma nevladnih organizacij za razvoj, globalno učenje in humanitarne pomoči, ki je na prostovoljno delo v Kenijo in Ugando napotila prostovoljko iz Slovenije. Da bi spodbudili sodelovanje prostovoljcev v pobudi, je ministrstvo v okviru Slovenskih razvojnih dni januarja 2015 pripravilo regionalno delavnico o postopkih za certificiranje izvajalcev ter o izgradnji zmogljivosti nevladnih organizacij in tehnični pomoči v okviru pobude. Veseli nas, da Sloga znova sodeluje v projektu, ki bo okrepil delovanje in povezovanje organizacij, ki delujejo na področju mednarodne humanitarne pomoči in na področju mednarodnega prostovoljstva, vključno s podporo pri pridobivanju zahteva-

nega certifikata. Naše ministrstvo sodelovane Sloge v projektu *More and Better EU Aid Volunteers* tudi finančno podpira.

V okviru priprave nove finančne perspektive po letu 2020, o kateri potekajo trenutno razprave v EU, si Slovenija prizadeva, da bi pobuda *EU Aid Volunteers* ohranila pogoje, ki odgovarjajo specifikam Slovenskih nevladnih organizacij.

Ministrstvo za zunanje zadeve si prizadeva za vključevanje prostovoljcev tudi v izvajanje projektov mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči, hkrati pa krepi zmogljivosti nevladnih organizacij s kontinuiranimi razpisi na tem področju.

Vključevanje razvoja kakovostnega in organiziranega prostovoljstva na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja v partnerskih državah lahko prispeva k mobilizaciji lokalnih človeških virov za pokrivanje številnih potreb v družbi, h krepitvi zmogljivosti civilne družbe, k razvoju državljske odgovornosti ter krepitvi zmogljivosti in odpornosti državljanov v partnerskih državah, kar je eden od ciljev programov humanitarne pomoči ter razvojnega sodelovanja, tudi v skladu z načeli Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD). Prostovoljstvo je pomembno orodje za spodbujanje solidarnosti, premagovanje družbeno-ekonomskih, medetničnih in drugih razlik, posebej v družbah, ki so razdeljene kot posledica različnih kriz ali vojn. Krepitev človeških virov v partnerskih državah z vzpostavljanjem organiziranega prostovoljstva pomembno prispeva tudi k trajnosti učinkov razvojnih in humanitarnih programov, saj oblikovane strukture, temelječe na prostovoljskem sodelovanju, izboljšujejo možnosti za nadaljevanje sodelovanja tudi po formalnem zaključku programov in projektov ter za samostojno odzivanje na potrebe v svojih okoljih. ■

Odgovorno globalno prostovoljstvo vs. volunturizem

Prostovoljstvo je občudovanja vreden način preživljanja prostega časa. Namesto donacije denarja uporabiš svoje znanje in veščine v upanju, da prispevaš k boljšemu svetu. Ampak ni tako preprosto – številni mednarodni prostovoljski programi ne ustvarjajo dobrih, trajnostnih rezultatov in nekateri naredijo celo več škode kot koristi.

Letos se je denimo že zgodilo, da je Španija iz Gane evakuirala 130 mladih prostovoljcev in prostovoljk, starih od 16 do 24 let. Ta škandal je znova vrgel slabo luč na afriški kontinent in prostovoljski sektor, a če pogledamo, velik del krivde nosijo prav mladi Evropejci, ki se za prostovoljstvo niso odločili iz pravih razlogov.

Španska mladina se je kar preko družbenega omrežja *Instagram* odzvala na vabila organizacije *Yes We Help*, naj kot prostovoljci preživijo poletje v Gani. Pritegnile so jih fotografije nasmejanih prostovoljcev in prostovoljk, kako objemajo afriške otroke, ter promocijske objave vplivnežev na tem družbenem omrežju. Zaslepljeni so za udeležbo v tem »prostovoljskem« programu plačali kar 850 evrov. In kaj se je zgodilo? Ko so prišli na dogovorjeno mesto, ni bilo nič v skladu z obljubami. Posredovati je moralo celo špansko veleposlaništvo, saj se je prevarant, s katerim so se povezali preko *Instagrama*, pred valom jeze prostovoljcev obranil s pomočjo groženj oborožene skupine moških.

To je zelo izrazit primer volunturizma, kot imenujemo napatitev prostovoljcev s strani organizacij, ki pod masko nevladnih organizacij delujejo pridobitno in ne upoštevajo načel odgovornega globalnega prostovoljstva. Obenem pa tisti, ki delujemo na področju mednarodnega prostovoljstva, opažamo tudi vse več implicitnih primerov volunturizma, katerega motiv je zaslužiti denar s prodajo »enkratne eksotične izkušnje v državi, kjer so ljudje sicer revni, a vedno nasmejeni, čeprav ničesar nimajo«.

Tudi v Sloveniji se povečuje število skupinskih odprav prostovoljcev v afriške države, kjer vsaka dva ali tri tedne nova ekipa na isti lokaciji prevzame denimo učno pomoč otrokom in podobno. To je problematično pred-

Foto: Anja Čekada

vsem z vidika, da gre za promocijo in utrjevanje dojemanja prostovoljstva v Afriki kot dobrodelnega aktivnega načina preživljanja dopusta in ne za opolnomočenje, solidarnost, medkulturno sodelovanje ter enakovredno partnerstvo. Vplivi prisotnosti prostovoljcev na lokalno dinamiko, ekonomijo, trg dela itd. niso zanemarljivi, zato je pomembno, da odpiramo razpravo o volunturizmu.

Kdor želi delovati kot prostovoljec, se mora najprej izobraziti o polju, v katerega vstopa, in se seznaniti s politično, socialno, ekonomsko ter kulturno zgodovino države, v katero se odpravlja. Hkrati pa je potrebno dobro razmisliti o motivih in pričakovanih prostovoljske izkušnje ter se izobraziti o pomenu medkulturnega dialoga, globalnih soodvisnostih in drugih temah globalnega učenja. Opraviti je treba »domačo nalogo«, ki je v veliko pomoč tudi pri izboru dobre organizacije. Če ni mogoče priti do informacij iz prve roke, je dobro pregledati vsaj objave na spletu. Negativne medijske objave že niso dober znak. Enako velja, če ima organizacija na spletni strani zavihek »Fotografije lačnih otrok«. Iz tega je mogoče sklepati, da vodstvo ne razume najbolje, kako škodljiva

je reprodukcija stereotipov, da Afrika nujno potrebuje dobroto zahodnega sveta.

Ko se nekdo odloči za prostovoljstvo v tujini, mora dobro razmisliti o tem, ali ga organizacija potrebuje in kaj lahko prispeva. Namreč, ko se skupina zahodnjakov v neki gospodarsko razvijajoči se državi prvič spozna z gradbenimi deli, vzniknejo številna vprašanja. Porabili so veliko denarja za samo pot, a v tem okolju so že ljudje z več znanji, ki bi bolj potrebovali denar kot roke, nevajene fizičnega dela.

Potrebno se je prav tako vprašati, kaj se zgodi, ko prostovoljci odidejo. So se večšine lokalnega prebivalstva izboljšale? Jim bo zaradi intervencije kaj boljše? Če vsaka dva tedna v šolo pridejo novi obrazi z novimi darili in fotoaparati, zagotovo ne. Projekti morajo biti zastavljeni premišljeno in dolgoročno. Lažje je zgraditi šolo kot izboljšati državni šolski sistem, a vmes je še srednja pot. Namesto, da otroke prostovoljno uči nekdo brez izkušenj, je denimo treba usposobiti lokalnega prebivalca, ki bo dolgoročno na tem delovnem mestu nudil učno pomoč.

A kljub vzponu volunturizma k sreči še obstajajo načini, da kot prostovoljec prispevaš k dobrim spremembam v svetu, a ne na

račun gostujoče skupnosti. Organizacije, ki smo del mirovniške organizacije *Service Civil International (SCI)*, skušamo to zagotoviti s povezovanjem z lokalnimi neprofitnimi organizacijami, ki najbolj poznajo lokalne potrebe in priložnosti. Vse prostovoljce pa na obveznih usposabljanjih s pomočjo metod globalnega učenja opremljamo z znanjem, veščinami ter vrednotami, za katere menimo, da jih moramo imeti kot odgovorni državljani sveta. Vedno večji del usposabljanj namenjamo tudi ustrezni komunikaciji na družbenih omrežjih, kjer je sicer bolj doma volunturizem, a hkrati je to eden izmed pomembnih kanalov za popraviljanje izkrivljene slike mednarodnega prostovoljstva. ■

Foto: Anja Čekada

Foto: Service Civil International

Pomen globalnega učenja v globalnem prostovoljstvu

Foto: Tina Trdin/Društvo Humanitas

Foto: Tina Trdin/Društvo Humanitas

Globalno učenje (GU) omogoča razumevanje sveta, v katerem živimo, in njegovo medsebojno povezanost (vseh živih bitij ter narave). Deluje na ravni glave (razumevanje), srca (občutenje) in rok (delovanje za boljši svet za vse, ne samo zame ter za tiste, ki jih poznam). Besedo razumevanje moramo dojeti širše. GU nas povabi k odmiku od evrocetričnega razumevanja sveta (zgodovine, odnosov, razvoja, izobraževanja, revščine ...) k gledanju s strani več perspektiv. To je ena od pomembnejših značilnosti in ciljev globalnega učenja, še posebno, ko govorimo o globalnem prostovoljstvu.

Ustrezna priprava globalnih prostovoljcev pred odhodom na njihovo prostovoljno delo v države »globalnega juga« (države z nižjo stopnjo ekonomske razvitosti zaradi zgodovinske in sistemske diskriminacije, okupacije ter izkoriščanja) je ključnega pomena. Pretekle izkušnje so pokazale, da je za daljši odhod v tujino priprava nujna, če se želimo izogniti projektom, ki utrjujejo razmerja moči med t. i. »razvitim« in »nerazvitim« svetom ter nadaljujejo z nekolonialistično logiko razumevanja sveta, kjer eni pomagajo, drugi pa so pomoči potrebni; kjer imajo eni odgovore, drugi pa čakajo nanje in so nemočni. To so zmotne predpostavke. Določene skupine ljudi, s katerimi bodo prostovoljci delali, so bile in so še zgodovinsko ter sistemsko diskriminirane. V globalno prostovoljstvo tako prostovoljci z »globalnega severa« (države z višjo stopnjo ekonomske razvitosti zaradi zgodovinskega in sistemskega izkoriščanja drugih narodov, ki še traja) vstopajo z zgodovinskim ter sistemskim privilegijem, ki se mu ne morejo izogniti. Pomembno pa je, da se tega privilegija zavedajo in znajo z njim ponižno ravnati.

Za ustrezno pripravo globalnih prostovoljcev pred njihovim odhodom organiziramo usposabljanja, kjer jih opremimo s kritičnim razmišljanjem, vrednotami in

sposobnostjo prevpraševanja lastnega vpliva ter obstoja. Z metodami, kot so igre vlog, skupinski pogovori, individualne in skupinske refleksije, tehnike gledališča zatiranih, obdelamo privilegije, diskriminacijo, medkulturnost, rasizem, sobivanje ter ohranjanje miru, kulturni šok, etično komuniciranje in sporočanje ipd. Proces je zastavljen transformativno, kar v praksi pomeni, da udeleženci na določeni točki občutijo nelagodje, saj prevprašujejo svoje znanje/vedenje, motive in (mnogokrat) zmotne predstave o tem, kaj vse naj bi globalno prostovoljstvo bilo. Spoznanje je del poglobljenega procesa, ki ga je težko orisati na enem A4 listu papirja. Živimo v svetu, ki je zgrajen na nepravilnem zgodovinskem razvoju, kolonizaciji in izkoriščanju, ki še traja. Brez zavedanja, da smo soodgovorni za vse izzive, ki se dogajajo na svetu, in da živimo v okolju, kjer si še lahko zatiskamo oči ter se pretvarjamo, da se nas stvari ne tičejo (privilegij), bomo samo še utrjevali neenake odnose med ljudmi in širše. Tudi globalno prostovoljstvo je privilegij. (Mlad) človek se odloči, za koliko mesecev bo šel delat v določeno lokalno skupnost in se nato vrnil domov. Ljudje, ki se borijo za preživetje, te izbire nimajo.

GLOBALNI PROSTOVOLJEC:

- naj bi bil zaveznik in ne odrešitelj;
- je tudi del problema in ne samo del rešitve;
- soustvarja enake pogoje za vse in vedno znova prevprašuje lasten položaj v svetu;
- se je pripravljen najprej in tudi kasneje učiti, spoznavati ter izmenjavati ideje in ne predlagati rešitve, ki so preverjene v njegovem kontekstu ter morda neprimerne v drugem kontekstu;
- si z novim razumevanjem in občutenjem, pridobljenim na prostovoljski izkušnji, prizadeva za ustvarjanje boljšega sveta za vse ter izziva status *quo*. ■

Povabilo k prevpraševanju motivov globalnih prostovoljcev in na splošno vseh, ki delujemo v globalnem kontekstu, je izsek pesmi *Wanna be an ally?* (Želiš biti zaveznik?) Elwooda Jimmyja.¹ Menim, da dobro ponazarja potrebo po številnih pogovorih, ki jih bomo še imeli, po številnih spoznanjih in po metodah globalnega učenja, ki nas lahko do teh spoznanj pripeljejo:

¹ Celotna pesem je na voljo na: <https://decolonialfutures.net/portfolio/wanna-be-an-ally/>.

Wanna be an ally? (Želiš biti zaveznik?)

don't do it for charity (ne počni tega zaradi dobroteljnosti)
for feeling good (zaradi dobrega počutja)
for looking good or (zaradi dobrega izgleda)
for showing others that you are doing good (ali za prikaz drugim, da delaš dobro)

don't do it in exchange (ne delaj tega v zameno)
for redemption from guilt (za odstranitev občutka krivde)
for increasing your virtue (za povečanje tvoje kreposti)
for appeasing your shame (za zmanjšanje tvojega sramu)
for a vanity award (za nagrado nečimrnosti)

don't put it on your CV (ne daj tega v svoj življenjepis)
or on facebook (ali na facebook)
or in your thesis (ali v svojo diplomu)
don't make it part of your brand (naj ne postane del tvoje blagovne znamke)
don't use it for self-promotion (ne uporabljaj tega za samopromocijo)

don't do it as an excuse (ne počni tega kot izgovor)
to keep your privileges (da lahko ohraniš svoje privilegije)
to justify your position (da upravičiš svoj položaj)
to do everything except (da narediš vse, razen)
what would be needed (kar bi bilo potrebno)
to actually change (da lahko dejansko spremeniš)
the terms of our relationship (pogoje najinega odnosa)

do it only if you feel that (stori to, le če čutiš)
our pasts, presents and futures (da je naša preteklost, sedanjost in prihodnost)
are intertwined and (prepletena ter)
our bodies and spirits (da so naša telesa in duhovi)
entangled (preprejeni)

do it only if you sense that (stori to, le če občutiš)
we are one metabolism (da smo en metabolizem)
that is sick (ki je bolan)
and what happens to me (in kar se zgodi meni)
also happens to you (se zgodi tudi tebi) ...

Pobuda Prostovoljci EU za humanitarno pomoč in aktivnosti v Sloveniji

Namen programa je predvsem krepitev zmogljivosti lokalnih organizacij za njihovo ukrepanje v primeru humanitarne krize, pri čemer so večšine s humanitarnega področja zelo pomembne. V okviru programa so vzpostavljeni tudi zelo natančni standardi delovanja humanitarnih prostovoljskih organizacij, kako ukrepati v primerih zaščite vključenih prostovoljcev. Pred napotitvijo se vsakega prostovoljca ustrezno usposobi.

Evropska unija (EU) je največja svetovna donatorica uradne razvojne pomoči, med katero spada tudi mednarodna humanitarna pomoč. Od leta 2015 Evropska komisija izvaja program za napotitve humanitarnih prostovoljcev, t. i. pobudo Prostovoljci EU za humanitarno pomoč. Slednja povezuje organizacije in prostovoljce iz različnih držav, pri čemer jim nudi možnosti za angažiranje pri programih krepitev zmogljivosti lokalnih skupnosti držav v razvoju pri njihovem odpravljanju vzrokov ter posledic naravnih nesreč. Tovrstne aktivnosti največkrat izvajajo humanitarne organizacije z vključevanjem prostovoljcev. V program se lahko vključijo vsi polnoletni državljani EU oz. tisti, ki v EU stalno prebivajo. Program pokriva stroške namestitve, potovanja v državo izvajanja programa, zavarovanja, predhodnega usposabljanja, dnevnic za čas opravljanja prostovoljnega dela in stroške za vrnitev domov. Potrebe po usposobljenih prostovoljcih se iz leta v leto povečujejo zaradi vedno bolj številčnih humanitarnih katastrof. Vstop na področje humanitarne pomoči je lahko za prostovoljca brez predhodnih izkušenj z delom na humanitarnem področju težaven. S tem namenom program za podporo humanitarnim prostovoljcem omogoča, da se navkljub neizkušenosti solidarno vključijo v zagotavljanje humanitarne pomoči po celem svetu, pri čemer bodo v okviru tega programa brezplačno deležni potrebnega predhodnega usposabljanja glede humanitarnih načel in uveljavljenih praks.

Projekti na področju humanitarnega prostovoljstva se praviloma izvajajo v partnerstvu z lokalno organizacijo, pri čemer mora biti lokalna organizacija iz države izven EU. Namen programa je predvsem krepitev zmogljivosti lokalnih organizacij za njihovo ukrepanje v primeru humanitarne krize, pri čemer so večšine s humanitarnega področja zelo pomembne. V okviru programa so vzpostavljeni tudi zelo natančni standardi delovanja humanitarnih prostovoljskih organizacij, kako ukrepati v primerih zaščite vključenih prostovoljcev. Pred napotitvijo se vsakega prostovoljca ustrezno usposobi. Usposabljanje, prilagojeno glede na različna področja, območja kot tudi situacije, je obvezen del priprav vsakega prostovoljca pred njegovo napotitvijo. Program povezuje številne prostovoljce in prostovoljske organizacije iz različnih držav na področju krepitev preventivnih ukrepov pred naravnimi nesrečami, odpravljanja tveganj pred naravnimi nesrečami kot tudi povezovanja ter krepitev vezi med humanitarno pomočjo, obnovo, pomočjo in razvojem (tako imenovani koncept LRRD oz. *Linking Relief, Rehabilitation and Development*). Humanitarni prostovoljci niso nikoli napoteni na prizadeta območja takoj po izbruhu humanitarne krize ali na področja, kjer je nevarnost vojaških spopadov.

Pobuda Prostovoljci EU za humanitarno pomoč predstavlja za slovenske organizacije zanimivo priložnost, saj povezuje področje prostovoljstva s področjem mednarodne humanitarne pomoči. Slednje je v Sloveniji precej podprezentirano. V zadnjih nekaj

letih nobena od slovenskih humanitarnih organizacij ni imela kapacitet, da bi prišla do podpisa okvirnega sporazuma o partnerstvu (*Framework Partnership Agreement – FPA*) z Generalnim direktoratom EU za humanitarno pomoč (DG ECHO). Zaradi tega lahko program humanitarnih prostovoljcev predstavlja dobro vstopno točko za usposobitev in krepitev kapacitet organizacij, ki bi v prihodnje želele krepiti svoje mednarodno humanitarno delovanje.

V Sloveniji se v okviru omenjenega programa vključuje predvsem Zavod Voluntariat, ki je leta 2017 kot prva slovenska organizacija postal certificiran v okviru pobude EU za napotitev humanitarnih prostovoljcev. SLOGA, platforma nevladnih organizacij za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč, z Zavodom Voluntariat sodeluje že od samega začetka izvajanja programa, pri čemer je njena vloga predvsem pri promociji in zagovorništvu. Za program EU humanitarnih prostovoljcev je v preteklih mesecih izrazilo interes precej drugih organizacij, katerim bodo izkušnje Zavoda Voluntariat zelo koristile

v postopku pridobivanja statusa certificirane organizacije.

SLOGA trenutno v okviru projektne konzorcija, katerega aktivnosti potekajo v 8 državah, sodeluje pri izvajanju projekta »*More and better EU AID Volunteers*«. Projektne aktivnosti, ki so usmerjene predvsem v promocijo mednarodne humanitarne pomoči in vključevanja prostovoljcev, se izvajajo v tesnem sodelovanju z Zavodom Voluntariat ter drugimi zainteresiranimi partnerskimi organizacijami. Do konca leta 2018 bomo izvedli še nekaj usposabljanj za nevladne organizacije, ki bi želele pobliže spoznati program, kot tudi za potencialne prostovoljce, ki bi se želeli vključiti v katerega od razpisanih prostih mest v okviru programa. Več informacij o razpisanih prostih mestih za prostovoljce je na voljo na spletni podstrani DG ECHO, namenjeni pobudi Prostovoljci EU za humanitarno pomoč.¹ Vsem organizacijam z interesom za sodelovanje v pobudi sta na voljo tudi platforma SLOGA in Zavod Voluntariat.

¹ Dostopno prek: http://ec.europa.eu/echo/who/jobs-and-opportunities/eu-aid-volunteers_en.

Pobuda Prostovoljci EU za humanitarno pomoč je bila potrjena za izvajanje v okviru trenutne finančne perspektive EU za obdobje med letoma 2014–2020. V letu 2018 že intenzivno potekajo usklajevanja glede nadaljevanja tega programa v okviru nove finančne perspektive med letoma 2021–2027, ki predvideva združitev pobude Prostovoljci EU za humanitarno pomoč z ostalimi pobudami EU na področju mladinskih izmenjav v okviru novega programa, imenovanega Evropska solidarnostna enota (*European Solidarity Corps*). Številne slovenske, evropske in tudi lokalne nevladne organizacije navkljub številnim prednostim povezovanja ter združevanja različnih programov EU opozarjamo, da lahko starostna omejitev potencialnih vključenih prostovoljcev, ki bo po novem tudi za humanitarne prostovoljce med 18–30 let, drastično zmanjša smotrnost programa zaradi neupoštevanja potreb lokalnih organizacij po prostovoljcih z izkušnjami, ki večinoma ne spadajo v na novo zamejeno starostno skupino. ■

4.400 strokovnjakov usposobljenih za gostovanje in vodenje prostovoljcev preko udeležbe na usposabljanjih, izmenjavah, konferencah in delavnicah

10.000 priložnosti za spletno prostovoljstvo

4.000 prostovoljcev napotitih v tujino

Kaj so Prostovoljci EU za humanitarno pomoč?

To je evropski prostovoljski program za humanitarno pomoč v tretjih državah. Gre za pobudo, ki jo je sprožil Generalni direktorat za evropsko civilno zaščito in humanitarno pomoč (ECHO) in jo vodi Izvajalska agencija za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo (EACEA). Predstavlja priložnost za evropske državljane in državljane tretjih držav, ki dlje časa prebivajo v EU, in so dopolnili 18 let, da se kot prostovoljci vključijo v projekte humanitarne pomoči po svetu.

Za več informacij in za sodelovanje:
www.euvolunteerportal.org
https://webgate.ec.europa.eu/echo/eu-aid-volunteers_en
info@sloga-platform.org [f](#) [t](#) [#EUAidVolunteers](#)

SLOGA
www.sloga-platform.org

GVC
www.gvc-talia.org

MORE AND BETTER

Prostovoljci EU za humanitarno pomoč
EU Aid Volunteers
 We Care, We Act

krepimo tehnične zmogljivosti evropskih organizacij in izboljšujemo priložnosti za sodelovanje državljanov EU pri zagotavljanju humanitarne pomoči

TEHNIČNA POMOČ

GVC: »Pobuda Prostovoljci EU za humanitarno pomoč predstavlja dodano vrednost tako za organizacije pošiljateljice kot za prostovoljce«

Aktualne humanitarne krize postavljajo humanitarne in razvojne skupnosti pred izjemne izzive. Večinoma so obsežne, dolgotrajne in vse bolj kompleksne, vsaka z edinstvenimi težavami na terenu ter edinstvenimi političnimi resničnostmi. Med ključnimi izzivi odzivnih organizacij je težka naloga iskanja usposobljenih prostovoljcev. Pobuda Evropske unije (EU) Prostovoljci EU za humanitarno pomoč si prizadeva zapolniti to vrzel s povezovanjem humanitarnih in razvojnih

agencij s prostovoljci iz držav članic EU.

GVC je v letu 2014 postala prva italijanska nevladna organizacija, certificirana za napotitve prostovoljcev EU za humanitarno pomoč na humanitarne misije v tujini; svoje prve prostovoljce je napotila leta 2017.

»Menimo, da je prostovoljstvo konkreten način za izkazovanje solidarnosti, zato smo bili zelo veseli, da je EU vzpostavila pobudo Prostovoljci EU za humanitarno pomoč,« pravi Stefania Piccinelli, direktorica mednarodnega programa GVC.

Humanitarni odziv, pa tudi zmanjševanje tveganja nesreč, povezovanje pomoči, obnove, razvoja in izgradnje odpornosti niso izjemnega pomena le za ublažitev trpljenja ljudi v sedanjosti ter v prihodnje, temveč so globalni problem vseh. Pri prostovoljstvu gre za človečnost, solidarnost, evropsko državljanstvo. Pobuda Prostovoljci EU za humanitarne pomoč združuje prostovoljce in organizacije iz različnih držav, zagotavlja praktično podporo projektom humanitarne pomoči ter prispeva h krepitvi lokalnih zmogljivosti in odpornosti skupnosti, ki so jih prizadele nesreče.

»Dobili smo priložnost, da se pobudi pridružimo v pilotni fazi leta 2012 in nato smo leta 2017 v tujino poslali prvih 12 prostovoljcev. Menimo, da ta pobuda predstavlja dodano vrednost tako za organizacije pošiljateljice kot za prostovoljce, ker je zelo strokovna: prostovoljci delo opravljajo prostovoljno, vendar so vključeni v zelo strukturiran program. Prostovoljci sledijo programu usposabljanja, ki je zelo intenziven in specifičen, zanj je neposredno odgovorna EU, zato so ob zaključku usposabljanja visoko motivirani ter usposobljeni in navdušeni nad tem, kaj bodo počeli. Pred napotitvijo so se na sedežu GVC udeležili tudi uvajalnega usposabljanja pred odhodom.

S terena imamo zelo dobre povratne informacije tako od naših zaposlenih v lokalni organizaciji, ki upravljajo dnevno delo prostovoljcev, kot tudi od prostovoljcev, ki so polno zaposleni tako kot drugi sodelavci GVC.

V GVC menimo, da je pobuda zelo dobra priložnost, vstopna točka za mlade (in ne tako mlade) ljudi, ki želijo videti ter doživeti humanitarne in mednarodno delo ter ki razmišljajo, da bi se v tem preizkusili na svoji karierni poti. Pobuda predstavlja zelo dober način, da ljudje preizkusijo svoje sposobnosti tudi v zelo drugačnem kontekstu in državi, kajti ko študirajo, so navdušeni nad mednarodnimi odnosi, razvojem ali človekovimi pravicami, vendar je opravljati delo na terenu vedno povsem drugače.

Menimo, da je zanje zares velika priložnost, za GVC pa je način preizkušanja prostovoljcev in preizkušanja nas kot organizacije. Priložnost imamo preizkusiti ljudi, s katerimi lahko nadaljujemo sodelovanje: do sedaj je 5–6 prostovoljcev EU za humanitarne pomoč po napotitvi spremenilo svoj status v zaposlene v GVC. To je dober način za začetek in vstop v delo na področju mednarodnega ter humanitarnega sodelovanja. ■

Foto: GVC

POGLED ORGANIZACIJE GOSTITELJICE GVC NA POBUDO PROSTOVOLJCI EU ZA HUMANITARNO POMOČ

Alberto Schiappapietra, nacionalni predstavnik GVC v Nikaragvi in nekdanji nacionalni predstavnik GVC v Boliviji (kjer je preživel 10 let), je imel tako v Boliviji kot v Nikaragvi priložnost sodelovanja s prostovoljci EU za humanitarne pomoč. To je njegova izjava in predlogi za prostovoljce (ter tiste, ki jih izbirajo).

Pobuda Prostovoljci EU za humanitarne pomoč je resnično pomembna za nas, ki smo s humanitarnim delom na terenu pričeli pred številnimi leti. Prostovoljce smo navajeni gostiti in skozi leta smo imeli možnost gostiti zelo različne tipe prostovoljcev.

V primerjavi pobude z drugimi prostovoljskimi programi, kot je Service Civil International, so številne razlike. Ti prostovoljci so zelo usposobljeni in lahko zagotavljajo zelo močno podporo našim dejavnostim ter projektom na terenu.

Pri prostovoljstvu in vstopu v svet mednarodnega sodelovanja pozdravljamo pripravljenost ter držo, vendar menimo, da ne zadoščata. Potrebujemo strokovnjake in s pobudo Prostovoljci EU za humanitarne pomoč smo uspeli pridobiti oboje, kar nam daje priložnost, da imamo ob sebi »sveže« ter aktivne ljudi.

Večina humanitarnih delavcev, ki so na terenu že precej časa, ne posodablja svojega znanja o številnih temah, zato menimo, da lahko mladi, ki so zainteresirani za raziskovanje in odkrivanje tega dela, zagotovijo (ter združijo) strast, nove zamisli in pripravljenost. Hkrati morajo biti tudi zelo prilagodljivi.

Delo v tujini, v državah, ki se soočajo s humanitarnimi krizami, zahteva sposobnost hitrega prehajanja med aktivnostmi: običajen dan ne obstaja, vsakodnevno se soočamo z manjšimi krizami in spremembami ter moramo biti sposobni spopasti se z njimi; tudi takrat, ko prostovoljci niso usposobljeni ali izkušeni v določenih nalogah. Prostovoljci EU za humanitarne pomoč ugotovijo, da so organizacije gostiteljice res prilagodljive in agilne.

V vsem si medsebojno pomagamo, vsak mora biti dinamičen in skromen: prostovoljci EU za humanitarne pomoč se veliko naučijo že ob opazovanju naših upravičencev ter našega tehničnega osebja, ki je na istem ozemlju že vrsto let. Biti morajo odprtega duha. Od študija do prakse so številne razlike, še posebej v zelo drugačnem kulturnem kontekstu. Ne podcenjujte kulture. Bolivijski antropolog mi je nekoč dejal: »Problem z vami, ki ste prišli iz Evrope, je, da mislite, da lahko vse razložite znotraj vašega logičnega okvira. To ni res. Imamo različno programsko opremo in nenehno poskušate namestiti programsko opremo Windows Office na računalnik Mac.« Glede na moje izkušnje menim, da resnično drži: spremeniti moraš svoje razmišljanje in vedenje ter sprejeti lokalna razmišljanja in vedenja. In pripravite se, da svoj načrt spremenite v B, C in tudi D.

V organizaciji gostiteljice prostovoljci izkusijo resnično službo v humanitarni pomoči. Delajo na različnih nalogah in se veliko naučijo iz vsega ter od vsakogar, zlasti od ljudi. In hkrati prostovoljci veliko naučijo lokalno osebje, tuje strokovnjake in druge.

Zgodbi prostovoljk s terena

EU Aid Volunteers
We Care, We Act

Foto: GVC

Želela bi, da bi vse ženske bile enako navdušene in imele ponosen pogled kot Zina, medtem ko govorijo o vsakodnevni izzivih, velikih ter malih, in predvsem, da je njihovo dostojanstvo spoštovano.

Elena je prostovoljka Evropske unije (EU) za humanitarno pomoč na področju vodenja projektov v tunizijski izpostavi italijanske nevladne organizacije *Gruppo di Volontariato Civile* – GVC, kjer se ukvarja z dejavnostmi, namenjenimi krepitevi in izboljšanju kakovosti izdelkov ter poslovnih zmožnosti ženskih zadrug v Sidi Bouzid in Kasserine (Tunizija).

»V začetku maja 2018 sem šla v Sidi Bouzid in Kasserine, dve regiji v osrednji Tuniziji, ter obiskala ženske zadruge, ki jih GVC podpira v okviru projekta *Eco de Femmes*. Tam sem preživela tri intenzivne dni. Bili so polni čustev, srečanj in zgodb. Ženska na fotografiji je Zina, ena od posameznic, ki delajo v zadrugi za rejo perutnine v El Gallelu (majhna podeželska vas v regiji Sidi Bouzid). Srečanje z njo je bil najbolj ganljiv trenutek teh treh dni. Njena toplina in energija v njenih očeh sta me takoj pritegnili. Takoj, ko me je videla, me je objela in začela razlagati vse o zadrugi, njihovem delu ter vsakodnevnih težavah, s

katerimi se soočajo. Večina žensk ni imela možnosti, da bi šle v šolo, in večino svojega življenja so preživele z delom na poljih, s čimer so zaslužile zelo nizke prihodke. Zahvaljujoč delu v zadrugi so pridobile nova znanja in spretnosti; začele so biti ponosne nase ter na delo, ki ga opravljajo v zadrugi. Pridobile so samozavest in pripravljene so se soočiti s težavami, da bodo dosegle svoje cilje.«¹

1 Vir: EU Aid Volunteers Platform; dostopno prek: https://webgate.ec.europa.eu/echo/eu-aid-volunteers_en/elena-getting-involved-women-empowerment-tunisia_en.

Chiara je prostovoljka Evropske unije (EU) za humanitarno pomoč, napotena v Libanon.

»Sedem let sem delala v Londonu kot raziskovalka kvantitativnih podatkov v panogi upravljanja premoženja. Razvijala sem kvantitativne modele za naložbe na trgih s fiksnim donosom z uporabo statistične analize, tehnik optimizacije in programskih jezikov. Z delom v visoko cenjenem podjetju sem razvila ostre analitične sposobnosti, trdno delovno etiko in konstruktiven odnos do izzivov. Medtem sem glede na londonsko večkulturno okolje in njegovo bogato kulturno ponudbo gojila tudi svoje druge interese, zlasti na področju zgodovine ter kultur Bližnjega vzhoda.

Moj najboljši prijatelj, nekdanji iranski begunec, ki je bil preseljen v Združeno kraljestvo, je bil vir navdiha. Predstavil me je svojim kolegom – britanskim Irancom, me povabil na praznovanja iranskih praznikov in mi omogočil neposreden uvid v iransko kulturo. Bila sem radovedna in želela sem si izvedeti več. Potovala sem v regijo in obiskala Iran, Turčijo, Izrael, Palestino ter Jordanijo. Vpisala sem se na tečaj arabskega jezika in se udeleževala v prostovoljnih dejavnostih v podporo miroljubnim pobudam na Bližnjem vzhodu.

Svojo drugo strast, plavanje, sem uporabila za zbiranje sredstev za rehabilitacijski center za žrtve vojne v Sulaymaniyah v iraškem Kurdistanu: septembra 2017 sem preplavala 10-kilometrski maraton v londonskem jezeru Serpentine in zbrala več kot 1.400 britanskih funtov.

Na objavo prostega mesta GVC v Libanonu v okviru pobude Prostovoljci EU za humanitarno pomoč sem naletela aprila 2017. Izgledala je kot edinstvena priložnost, da obiščem novo bližnjevzhodno državo, vadim arabski jezik in pridobim relevantne strokovne izkušnje v novi panogi. Na začetku si nisem mogla predstavljati, kako bi lahko bile izkušnje na finančnih trgih zanimive za nevladno organizacijo. Vendar pa so kadroviki v GVC s pogledom v prihodnost videli širše od nazivov in so se osredotočili na moje kompetence: da sem dobra pri obdelavi podatkov, aktivnosti, ki s krepitvijo odgovornosti pridobiva na pomembnosti. Priznanje je bilo vzajemno. V GVC mi je bila vseč odprtost in pripravljenost, da izkoristijo medpanožno strokovno znanje. GVC je bil vseč moj pozitiven odnos in zanimanje za humanitarno pomoč.

V Zahle, Libanon, sem se preselila oktobra 2017. Začetni meseci bi težko bili boljši. Delo je zelo zanimivo in spodbudno. Glede na pomanjkanje predhodnega strokovnega znanja pri analizi podatkov je moj prispevek znatno vplival na dejavnosti GVC in občutim spodbudo, da predlagam ustrezne raziskovalne rešitve ter orodja. Kvantitativna analiza zagotavlja informacije in podpira varstvene dejavnosti; pogosto imam občutek, da opravljam pionirsko delo v panogi. Prijazno osebje libanonskega GVC je imelo pomembno vlogo pri tem, da sem se ustalila v novi državi. Zahle je lepo mesto ob vznožju Mount Lebanon, moje znanje arabščine se izboljšuje in na voljo je olimpijski zunanji bazen, kjer lahko treniram za svoj naslednji športni izziv. Veselim se preostalega dela moje izkušnje kot prostovoljka EU za humanitarno pomoč z GVC v Libanonu!«¹

1 Vir: EU Aid Volunteers Platform; dostopno prek: https://webgate.ec.europa.eu/echo/eu-aid-volunteers_en/chiara-city-london-lebanon_en.

Foto: GVC

»Na začetku si nisem mogla predstavljati, kako bi lahko bile izkušnje na finančnih trgih zanimive za nevladno organizacijo, vendar sem bila dobra pri obdelavi podatkov, aktivnosti, ki s krepitvijo odgovornosti pridobiva na pomembnosti. Priznanje je bilo vzajemno. V GVC mi je bila vseč odprtost in pripravljenost, da izkoristijo medpanožno strokovno znanje. GVC je bil vseč moj pozitiven odnos in zanimanje za humanitarno pomoč.«

Razvoj prostovoljstva v Sloveniji

Materialno nenagrajeno delo in delovanje v korist drugega ter v korist skupine je bilo od nekdaj sestavni del medčloveških odnosov, omogočalo je preživetje rodu, skupnosti. Empatija, prosocialno vedenje, vzajemna pomoč so vgrajeni v biološko, socialno in psihosocialno tkivo človeka, torej so stari enako kot človeški rod. Ko govorimo o zgodovini prostovoljskega dela, mislimo predvsem na bolj ali manj formalno organizirane oblike takšnega delovanja. Vendar je neformalno spontano prostovoljstvo še danes najpomembnejši vir pomoči in dobrobiti posameznika ter skupine. Organizirano prostovoljno delo (OPD) poteka v okviru cerkvenih organizacij, institucij (na primer bolnišnic) in v okviru formacij tega, kar danes imenujemo civilna družba.

Slovenska družba ima dolgo, obsežno in raznotero tradicijo OPD. Tako kot drugod v Evropi so prostovoljci že v srednjem veku delovali kot pomočniki v okviru samostanov in bolnišnic. V 18. in 19. stoletju so začela nastajati združenja na področju dobrotelosti, izobraževanja ter kulture. Med prvo svetovno vojno so ranjencem tudi v Sloveniji pomagale prostovoljke. Druga svetovna vojna je bila, kot vse krizne situacije, pobudnica in prizorišče številnih spontanih ter organiziranih prostovoljskih dogajanj ogromnih razsežnosti. V prvih povojnih letih smo domovino obnavljali predvsem s prostovoljnimi delom – udarniški mi akcijami in mladinskimi delovnimi brigadami. V obdobju socialistične ureditve se je OPD dogajalo v okviru tradicionalnih prostovolj-

skih organizacij, kakršne so Rdeči križ, taborniška organizacija, gasilska društva. Številne množične družbeno-politične organizacije, na primer Antifašistična fronta žena (AFŽ), Pionirska organizacija, Zveza prijateljev mladine, so delovale na osnovi neplačanega dela. Manj javno, a verjetno v nič manjšem obsegu, je prostovoljno delo kot pomoč ljudem v stiski potekalo v okviru cerkvenih organizacij.

Leta 1974 je nov Zakon o društvih omogočil ustanavljanje nevladnih organizacij, v katerih so delovali prostovoljci, vendar se tovrstno delovanje ni širše razmahnilo. K razvoju OPD, kakor ga pojmuje sedaj, je leta 1979 prispeval akcijsko-raziskovalni projekt Inštituta za sociologijo in filozofijo pri Univerzi v Ljubljani, v katerem so bili raziskovalci učitelji Višje šole za socialno delo. Šola je vključila prostovoljno delo v svoj program in s tem postala pomemben razvijalec OPD na socialnem področju. V 80. letih se je povečalo število nevladnih organizacij, ki slonijo na prostovoljskem delovanju.

Organizirano prostovoljstvo je razcvet doživelo po osamosvojitvi Slovenije v 90. letih. Potekalo je v okviru številnih novih nevladnih organizacij, v organizaciji Caritas in v okviru institucij (centrov za socialno delo, šol ...). V času zadnjih balkanskih vojn je Slovenija doživela mogočen val prostovoljstva. Poleg slovenskih organizacij so pri nas delovale tudi mednarodne organizacije – UNICEF, UNHCR, *Amnesty International* in druge. Nastale so organizacije za širjenje in razvijanje prostovoljstva. Osrednja med njimi je

Slovenska filantropija – združenje za razvoj in promocijo prostovoljstva, ki nudi podporo prostovoljskim organizacijam pri vzpostavitvi ter izvajanju prostovoljskih programov in pridobivanju prostovoljcev, opravlja pa tudi številne druge funkcije. Slovenska filantropija koordinira Slovensko mrežo prostovoljskih organizacij, ki vključuje že več kot 1.600 nevladnih organizacij. Leta 2011 je Slovenija dobila Zakon o prostovoljstvu. Prostovoljski projekti dobivajo vse več državne podpore. Danes v Sloveniji deluje okrog 300.000 prostovoljcev letno.

V sedanjem času je OPD kot sestavina socialnega tkiva in socialnega kapitala povezano s številnimi nevladnimi ter vladnimi organizacijami, ki promovirajo, podpirajo ali financirajo prostovoljno delo. Prav tako je povezano z institucijami v okviru sistema socialnega varstva, šolskega in zdravstvenega sistema ter drugih sistemov, katerih dejavnosti dopolnjuje in bogati. Povezuje se tudi z zasebnim sektorjem. Slovenija na področju prostovoljstva sodeluje z drugimi državami in je vključena v mednarodne tokove prostovoljstva.

OPD v Sloveniji poleg pomoči ljudem v stiski in skupnostim v kriznih situacijah ter izboljšanja dobrobiti posameznikov, skupin in skupnosti prevzema tudi socialno aktivistično vlogo. Ne deluje le kot komplementarni vir pomoči ob masovnih in individualnih stiskah ali kot blažilec disfunkcij delovanja kapitala ter države, temveč tudi kot aktivni zagovornik pravičnosti, enakih možnosti in solidarnosti. ■

Foto: Slovenska filantropija

Moč prostovoljstva v družbah dobrodošlice

Foto: Welcoming America

Medtem ko se migracijski tokovi na svetovni ravni še naprej povečujejo in migracijske politike postajajo vse bolj restriktivne, se občutno krepi število vsakdanjih herojev, ki so po vsem svetu začeli podpirati vključevanje priseljencev v skupnosti. Leta 2017 je *Church World Service*, ameriška organizacija za trajno preselitev beguncev, poročala, da se je njihova baza prostovoljcev štirikratno povečala. Skupnosti po vsem svetu, ki izražajo dobrodošlico priseljenecem, so doživele podobno podporo v krepitvi prostovoljstva. Izkoriščanje energije, spretnosti in zavzetosti, ki jih prostovoljci prinašajo v gibanje za sprejemanje priseljencev, je postalo sestavni del krepitve vključujočih skupnosti na globalni ravni.

Prostovoljci prinašajo veščine, pomagajo pri pridobivanju sredstev, organizirajo dejavnosti v skupnostih in gradijo mostove med lokalnim prebivalstvom ter priseljenci. Skupnosti, ki sprejemajo priseljence, imajo koristi od prostovoljcev, ki svoje talente uporabljajo za podporo krepitve povezanosti skupnosti. V Charlotti (Severna Karolina) neprofitna organizacija *Refugee Support Services* izvaja program *Fruitful Friends*, ki se osredotoča na potrebo priseljencev po prijateljih, ko si gradijo svoje življenje v novi skupnosti. Program povezuje priseljence z novimi prijatelji (prostovoljci), ki jim kot poznani obrazi zagotavljajo podporno mrežo. Theresa Matheny, koordinatorka prostovoljcev pri *Refugee*

Support Services, pravi: »Naši prostovoljci namenjajo 2–4 ure na teden za pomoč / priseljenecem/ pri branju pošte, orientaciji v zapleteni mreži storitev in pri tem nekdanje begunce vključujejo v socialno-čustvene izkušnje, kar lahko zmanjša stres /priseljenecem/ ter jim pomaga pri vključevanju v nov kraj, ki ga želijo imenovati dom.«

Pobude, ki priseljence in lokalno prebivalstvo spodbujajo k skupnemu prostovoljskemu delovanju s ciljem doseganja skupnih ciljev, prispevajo h krepitvi tvornih vezi. Organizacija *Intercambio Uniting Communities* s sedežem v Coloradu posameznike, ki se učijo angleščino kot drugi jezik, povezuje s prostovoljci in se osredotoča tako na pomoč priseljenecem pri učenju angleščine kot tudi na spodbujanje prijateljstev z vključevanjem gostiteljske skupnosti kot prostovoljcev. Rezultati njihovih preteklih anket o prostovoljstvu kažejo, da je 83 % prostovoljcev poročalo o razvoju boljšega razumevanja različnih kultur, 87 % učencev angleščine kot drugega jezika pa je povedalo, da svojo skupnost dojemajo kot priseljenecem prijazno in vključujočo.¹ Tudi *Global Talent Idaho* uporablja skupnostni pristop k prostovoljnemu delu, ko beguncem pomagajo nadaljevati poklicno pot, ki so jo morali prekiniti. Prostovoljci pomagajo pri usposabljanjih, pripravah na zaposlitvene intervjuje, strokovnih tečajih angleščine in izgradnji mreže. Tudi priseljenci opravljajo pomembne prostovoljske vloge po vsem svetu, kot poudarja nacionalna pobuda novozelandske vladne agencije *Immigration New Zealand* za skupnosti, ki sprejemajo priseljence. Na primer knjižnice *Hamilton City* izvajajo mentorski program na področju računalniških spretnosti, katerega prostovoljci so pretežno priseljenci, ki članom knjižnic pomagajo pri pripravi vlog za zaposlitev in nudijo pomoč pri računalniški tehnologiji.

Podobne zgodbe zasledimo po vsem svetu. Na Hrvaškem socialno podjetje *Okus*

doma (A Taste of Home) spodbuja navezovanje stikov s kulinaricnimi eksperimenti, jezikovnimi izmenjavami in medkulturnim delovanjem, ki podjetnikom z migrantskim ozadjem omogoča, da svojo kulturo delijo s svojimi novimi sosedi. S podjetniškimi aktivnostmi in pobudami, kot so kuharski tečaji ter skupne večerje, lahko priseljenci v celoti (so)delujejo v svojih skupnostih – tako z državljanjskega, gospodarskega in družbenega vidika. Emina Bužinkić, članica kooperative *Okus doma*, pojasnjuje: »Razvoj skupnosti je eno najpomembnejših področij našega dela. Prostovoljce vključujemo v naše kulinaricne dogodke, kulinaricne festivale in druge dogodke v skupnosti. Uspeh *Okusa doma* temelji na sposobnosti človeških duš, ki se povezujejo na najlepši način.«

Delovanje *Okusa doma* je deloma navdihnila Skuhna, slovensko socialno podjetje in restavracija v Ljubljani, katere cilj je povečati zaposljivost kuharjev z migrantskim ozadjem ter ljudi zblížati preko raznovrstne kulinarike, *catering-a* in skupnostnih dogodkov, ki jih restavracija gosti. V letu 2016 je Skuhna gostila večerjo za delegacijo voditeljev gibanja dobrodošlice, ki so sodelovali v prvem Tednu dobrodošlice v Sloveniji, nizu dogodkov, ki ga je organizirala platforma SLOGA. S ciljem krepitve nacionalne pobude bo leta 2018 platforma SLOGA gostila nadaljnje dogodke Tedna dobrodošlice v okviru letnega sklopa globalnih dogodkov, ki združuje prebivalce skupnosti in ozavešča o prednostih sprejemanja vsakogar.

S ciljem spodbujanja sporočil sprejemanja po svetu lahko prostovoljci, nevladne organizacije in gibanja kot vladni ter lokalni organi v okviru Tedna dobrodošlice organizirajo športni dogodek, posvet v mestni hiši, storitveni projekt ali druge dogodke. Kakorkoli se odločite pričeti, vam je vse številčnejše mednarodno gibanje skupnosti, ki sprejemajo priseljence in jim izražajo dobrodošlico, na voljo v podporo na vaši poti proti bolj vključujočemu svetu. ■

¹ Welcoming America's Receiving Communities Toolkit, stran 8. Dostopno prek: <https://www.welcomingamerica.org/content/receiving-communities-initiative-toolkit>.

NAPOVEDNIK DOGODKOV PO SLOVENIJI IN SVETU

KDAJ?	KJE?	KAJ?
3.–4. september 2018	Talin Estonija	REGIONALNO POSVETOVANJE KLJUČNIH SKUPIN V PRIPRAVAH NA ČETRTO OKOLJSKO SKUPŠČINO ZN Četrto zasedanje Okoljske skupščine Združenih narodov (ZN) bo potekalo od 11. do 15. marca 2019 v Nairobiju (Kenija) s krovno temo »Inovativne rešitve za okoljske izzive in trajnostno potrošnjo ter proizvodnjo«. V pripravah na skupščino potekalo regionalno panevropsko posvetovanje s ključnimi skupinami in deležniki. Posvetovanje bo zagotovilo tvorno sodelovanje devetih ključnih skupin iz panevropske regije (Zahodna in Osrednja Evropa, Jugovzhodna Evropa, Izrael ali Vzhodna Evropa, Kavkaz in Osrednja Azija) v pripravljalnem procesu na Skupščino, s čimer bodo regionalna stališča in izzivi so ustrezno opredeljeni in naslovljeni na skupščini.
3.–7. september 2018	Ljubljana	MEDNARODNA POLETNA ŠOLA POLITIČNE EKOLOGIJE Mednarodna poletna šola politične ekologije je odgovor na nepovezanost in pomanjkanje poglobljenega znanja o okolju v slovenskem intelektualnem prostoru. To še posebej velja za družboslovno in humanistično področje, ki ne premoreta kaj več kot le nekaj izbirnih predmetov na do- in podiplomskem študiju. Razkorak med okoljskimi in ekološkimi vprašanji, ki si jih postavljamo, ter potrebo po premislekih in iskanju odgovorov zanje, je enormen. Rešitve, ki se ponujajo, pa so potrebne temeljite refleksije. Poletno šolo organizirajo Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani, Focus, društvo za sonaraven razvoj, Inštitut za ekologijo, Eko kolektiv in ZRC SAZU.
6.–7. september 2018	Maribor	MEDNARODNA KONFERENCA: ZDRUŽIMO SE! ZADRUŽNIŠTVO IN MLADI Mednarodna konferenca »Združimo se! Zadruginištvo in mladi«, ki jo organizira Pekarna Magdalenske mreže, bo potekala v Salonu uporabnih umetnosti Maribor. Na konferenci bodo v slovenskem prostoru skupaj z mednarodnimi strokovnjaki/njami odpirale/i razpravo o zadrugištvu kot trajnostni obliki zaposlovanja mladih. S konferenco zaključujejo večletni projekt, v okviru katerega se je približno 170 mladih skozi teoretične in praktične vsebine seznanjalo z delavskimi pravicami, participatorno ekonomijo in zadrugištvom. Predstavile/i bodo zbornik ter analize in raziskave s področja zadrugištva v Sloveniji in v Evropi ter поблиže spoznale_i zadruge, slovenske in tuje, v katerih aktivno delujejo predvsem mladi.
11. september 2018	Bruselj Belgija	PLENARNO ZASEDANJE SDG WATCH EUROPE V Bruslju bo potekalo letno plenarno zasedanje koalicije <i>SDG Watch Europe</i> , katere nacionalni koordinator je platforma SLOGA.
13. september 2018	Ljubljana	FESTIVAL NEVLADNIH ORGANIZACIJ LUPA Tudi letos CNVOS pripravlja tradicionalni Festival nevladnih organizacij LUPA. Nevladne organizacije se bomo že sedemnajstič družile v središču Ljubljane in svoje raznolike dejavnosti predstavile tako na stojnicah kot z živim programom.
13.–18. september 2018	Ljubljana	TEDEN DOBRODOŠLICE Platforma SLOGA organizira »Teden dobrodošlice«, niz dogodkov med 13. in 18. septembrom 2018 v Ljubljani, ki naslavljajo krepitev podpornega okolja, ki sprejema begunce (<i>welcoming environment</i>), s ciljem omogočanja vključevanja priseljencev v novo okolje. Cilj dogodkov »Teden dobrodošlice« je prispevati k odprti družbi in spoštovanju dodane vrednosti raznolikosti. Dogodki bodo naslovlili številna vprašanja, od krepitev podpornega okolja in vloge civilne družbe pri teh prizadevanjih, vključevanja beguncev ter prehoda od institucionalnega bivanja do samostojnega življenja, otrok v migraciji do spreminjanja diskurza o migracijah in begunstvu.
25. september 2018	Ljubljana	PRIPRAVA IN VODENJE DELAVNIC Prostovoljstvo ne poteka vedno le s posameznikom, ampak tudi s skupinami ljudi, ki pridejo na aktivnost organizirano s strani organizacije. Namen usposabljanja, ki ga organizira Slovenska filantropija, je prostovoljca pripraviti na delavniški način dela, kjer skupaj s skupino ustvarjajo, se učijo ali družijo ob izbranih temah.
27. september 2018	Ljubljana	USPOSABLJANJE O PRILOŽNOSTIH ZA NVO V OKVIRU POBUDE PROSTOVOLJCI EU ZA HUMANITARNO POMOČ Platforma SLOGA in Zavod Voluntariat vabita vse zainteresirane organizacije, ki delujejo na področju prostovoljstva in humanitarne pomoči, k udeležbi na usposabljanju finančnih možnosti certificiranja in sodelovanja v programu Prostovoljci EU za humanitarne pomoči, ki bo organiziran v okviru evropskega projekta » <i>More and better EU Aid Volunteers</i> «.
15.–21. oktober 2018	Po svetu	GLOBALNI TEDEN PODNEBNIH SPREMEMB Pobuda Globalnega tedna podnebnih sprememb (<i>Global Climate Change Week</i>) akademske skupnosti (vključno z akademiki, študenti in nepedagoškimi osebami na univerzah) različnih disciplin ter iz različnih držav spodbuja k povezovanju z drugimi akademskimi skupnostmi, lokalnimi skupnostmi in odločevalci na področju podnebnih sprememb.